

Sygn. akt II AKa 74/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Zbigniew Kapiński

Sędziowie: SA – Anna Zdziarska (spr.)

SO (del.) – Dorota Radlińska

Protokolant: sekr. sąd. – Aleksandra Duda

przy udziale prokuratora Wojciecha Kapuścińskiego

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2020 r.

sprawy: P. M., syna A. i H. z domu G., urodzonego (...) w B.

oskarżonego o czyn z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 26 maja 2017 r., sygn. akt V K 60/17

- 1. zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonego P. M. w ten sposób, że uniewinnia go od przypisanego mu czynu, uznając że działał w warunkach art. 25 § 1 k.k., odpierając w obronie koniecznej bezpośredni, bezprawny zamach na swoje życie;*
- 2. zmienia rozstrzygnięcie zawarte w punkcie IV wyroku w ten sposób, że na podst. art. 230 § 2 k.p.k. dowód rzeczowy w postaci noża – wykaz dowodów rzeczowych nr I/362/16/P k. 236 poz. 13 nakazuje zwrócić P. M.;*
- 3. uchyla orzeczenie z punktu III wyroku dotyczące zadośćuczynienia za doznana krzywdę na rzecz K. S.;*
- 4. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie;*
- 5. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.*

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 74/19

Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 26 maja 2017r.

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w części

w całości

#

co do winy

#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
<i>1.3.2. Podniesione zarzuty</i>		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia – art. 7 i 410 k.p.k. poprzez dowolną, wybiórczą i jednostronną ocenę materiału dowodowego, dokonaną wbrew zasadom prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, polegającą na wadliwym ustaleniu, iż oskarżony nie działał w warunkach obrony koniecznej, albowiem nie odpierał bezpośredniego i bezprawnego zamachu na swoje zdrowie i życie, podczas gdy P. M. bronił się przed duszącym go pokrzywdzonym i nie miał jakiegokolwiek innego wyjścia niż użyć leżącego w zasięgu ręki noża.	

#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	Zmiana i uniewinnienie od popełnienia zarzuconego czynu.
---	-----------	---	--

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

<u>2.1.1. Fakty uznane za udowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	

<u>2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	

2.2. Ocena dowodów

<u>2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

<u>2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
	Działania P. M. w warunkach obrony koniecznej.	# zasadny # częściowo zasadny

niezasadny

Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny

Ponownie rozpoznając apelację złożoną przez obrońców P. M. Sąd Apelacyjny związany był nie tylko kierunkiem i zakresem zaskarżenia, ale także związaną z tym treścią uprzedniego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 listopada 2017r., sygn. akt II AKa 291/17, którym zmieniono zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że w ramach przypisanego oskarżonemu czynu przyjął, że działał on w warunkach obrony koniecznej, której granice przekroczył oraz zapatrywaniami prawnymi Sądu Najwyższego wyrażonymi w wyroku z dnia 8 stycznia 2019r., sygn. akt II KK 135/18.

Jak trafnie w uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że zważywszy na kierunek wniesionej kasacji zostało przesądzone ustalenie Sądu Apelacyjnego, że P. M. dopuścił się przypisanego mu czynu z art. 156 § 1pkt 2 k.k. działając w warunkach obrony koniecznej. Po uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego koniecznym stało się ponowne przeanalizowanie materiału dowodowego w sposób zgodny z treścią art. 7 k.p.k. pod kątem tego, czy doszło do ekscesu intensywnego.

Z ugruntowanego orzecznictwa wynika, że zamach jest bezpośredni tak długo, jak długo trwa stan niebezpieczeństwa dla dobra prawnego. Przy przyjęciu (większościowym), że obrona

konieczna nie ma subsydiarnego charakteru, to może mieć tylko konieczny charakter, a więc musi być podjęta w taki sposób i takimi środkami, jakie są w konkretnej sytuacji niezbędne do odparcia zamachu. Ze znamienia konieczności obrony wynika to, że musi być dopuszczalna taka obrona, która daje broniącemu dostateczną przewagę nad napastnikiem.

W treści wyroku z dnia 12.04.2006r., w sprawie II KK 236/05, LEX nr. 182944 Sąd Najwyższy określił warunki dopuszczalności podjęcia działań obronnych oraz znamiona dotyczące samych działań obronnych:

- zamach, bezpośredniość zamachu, bezprawność zamachu skierowanego na jakiegokolwiek dobro chronione prawem,
- druga grupa to odpieranie zamachu, działania motywowane odparciem zamachu, konieczność obrony.

Z innego orzeczenia – wyroku SN z dnia 6.09.1989r., w sprawie II KR 39/89, OSNPG 1990, nr 2-3, poz. 16 wynika, że o niebezpieczeństwie zamachu decyduje cały szereg czynników, w tym dobro zaatakowane, siła i środki zamachu oraz sposób ich użycia, właściwości napastnika, czas i miejsce zamachu, wreszcie dynamicznie rozwijający się przebieg, który może potęgować, lub zmniejszyć to niebezpieczeństwo.

W realiach tej sprawy stwierdzić należy, że według ustaleń Sądu I i II instancji uprzednio rozpoznającego sprawę, zaatakowane zostały te same dobra chronione prawem. Z ustaleń tych wynika ponadto,

że pokrzywdzony K. S., chcąc odebrać telefon oskarżonego złapał go za szyję i nie zwalniał uścisku powodując bezdech. Nie bez znaczenia dla oceny sytuacji jest fakt, że według P. M. pokrzywdzony był od niego wyższy i lepiej zbudowany, co potwierdza treść protokołu pobrania krwi od K. S. (k. 156), z którego wynika, że mierzy on 180 cm wzrostu, a waży 90 kilogramów. W protokole oględzin (k. 88) odnotowano z kolei, że P. M. jest średniej budowy ciała, ma 170 cm wzrostu i waży 60 kilogramów. Przyjęta przez P. M. była współmierna do zagrożenia, użył noża w sytuacji kiedy jego życie było również zagrożone. Nie ma znaczenia fakt, że będąc duszony rękoma oskarżony nie doznał żadnych obrażeń ciała, albowiem było to wynikiem podjęcia działań obronnych.

W mowie końcowej przed Sądem I instancji prokurator wniósł o uznanie, że oskarżony przekroczył granice obrony koniecznej, ponieważ broniąc się mógł użyć mniej niebezpiecznego narzędzia niż nóż, czyli uwidocznionych na dokumentacji fotograficznej, będącej załącznikiem do oględzin miejsca zdarzenia – butelek po piwie i wódce, czy garnkach.

Pogląd ten jest błędny, bowiem nie uwzględnia faktu, że P. M. był duszony ramieniem od tyłu, co unieruchomiło jego szyję, a tym samym możliwość oglądu przedmiotów go otaczających. Nóż w tej sytuacji nie został wybrany jako świadome narzędzie obrony, lecz przypadkowe spośród innych go otaczających. Nadto zauważyć należy, że rzecznik oskarżyciela publicznego nie przekonał, że rozbitą butelką („tulipanem”),

bądź garnkiem nie można spowodować skutku takiego samego jak nożem, będącym z racji swych właściwości narzędziem niebezpiecznym. Właściwie każdy przedmiot użyty w niewłaściwy sposób, niezgodnie z przeznaczeniem może być niebezpieczny. Ponadto podkreślić wypada, że obrony koniecznej nie wyklucza to, że oskarżony mógł uniknąć ataku wydając pokrzywdzonemu własny telefon. P. M., podobnie jak K. S. znajdował się w znacznym stopniu nietrzeźwości. Nie można zatem z jego depozycji składanych ratownikom medycznym, czy policji wyprowadzać wniosku, że przekroczył granice obrony koniecznej.

Wniosek

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Zgodnie z art. 25 § 1 k.k. nie popełnia przestępstwa, kto w obronie koniecznej odpiera bezpośredni, bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro chronione prawem. Zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. należało zmienić zaskarżony wyrok i uniewinnić P. M..

4. **OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU**

1.	
Zwiążle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<i>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
<u>1.</u>	Przedmiot utrzymania w mocy
Zwiążle o powodach utrzymania w mocy	
<i>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
<p>Wyrokiem z dnia 27.08.2020r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok wobec oskarżonego P. M. w ten sposób, że uniewinnił go od przypisanego mu czynu, uznając że działał w warunkach art. 25 § 1 k.k., odpierając w obronie koniecznej bezpośredni, bezprawny zamach na swoje życie;</p> <p>- zmienił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie IV wyroku w ten sposób, że na podst. art. 230 § 2 k.p.k. dowód rzeczowy w postaci noża – wykaz dowodów rzeczowych nr I/362/16/P k. 236 poz. 13 nakazał zwrócić P. M.;</p> <p>- uchylił orzeczenie z punktu III wyroku dotyczące zadośćuczynienia za doznana krzywdę na rzecz K. S.;</p> <p>- utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie;</p> <p>- kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.</p>	
Zwiążle o powodach zmiany	

Powodem zmiany wyroku było to, że ustawa stanowiła, iż oskarżony przy tych ustaleniach nie popełnił przestępstwa (art. 25 § 1 k.k.).	
--	--

<u>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
<u>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</u>	
1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia	
4.1.	# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
<u>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>	
<u>5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</u>	

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
5.	Na podst. art.632 pkt 2 k.p.k. kosztami procesu obciążono Skarb Państwa.

7. PODPIS
Z. K. A. D. (2) R.

<u>1.3. Granice zaskarżenia</u>			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Obrońcy oskarżonego		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja			
<u>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</u>			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		

#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego	

	zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<i>1.4. Wnioski</i>		
#	uchylenie	# Zmiana i uniewinnienie od popelnienia zarzuczonego czynu.